

Тема уроку. Народна драма Ф.Шиллера “Вільгельм Телль”, поетизація в ній боротьби за національну незалежність і свободу особистості Мета: актуалізувати знання учнів про життєвий та творчий шлях Ф.Шиллера, розглянути історію створення та історичне підґрунтя драми “Вільгельм Телль”, проаналізувати зміст I і II дії, визначити тему драми та символічне значення сцени на Рютлі, актуалізувати знання про драму; розвивати навички аналізу тексту; виховувати повагу до героїчного минулого.

Обладнання: тексти драми, портрет Ф.Шиллера, репродукція картини Й.Г.Фюслі “Присяга на Рютлі”.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Хід уроку

I. Актуалізація знань.

1. Реконструкція фактів біографії

Про що говорять дати?

1782р. – (прем'єра драми “Розбійники”)

1787р. – (переїзд до Веймару)

1789р. – (влаштовується викладати історію у Єнському університеті)

1794р. – (початок дружби між Гете і Шиллером)

1797р. – (баладний рік)

1804р. – (прем'єра драми “Вільгельм Телль”)

2. Бліц-опитування

- Якою драмою Ф.Шиллер дебютував у літературі? (“Розбійники”)
- Засновником якої драми вважають Шиллера? (історичної)
- Скільки драм написав письменник? Які його драматичні твори ви знаєте? (11, “Підступність і кохання”, “Дон Карлос”...)
- Що єднає п’єси Шиллера з творами античних драматургів? (виховна мета)
- Що таке драма? Що характерно для драми як роду та жанру літератури?

3. Учитель. Протягом усього творчого шляху драма залишалася улюбленим жанром Шиллера. Особливо плідним щодо драматургії було останнє десятиліття творчості, коли письменник створює трилогію “Валенштейн”, драми “Марія Стюарт”, “Орлеанська дівка”, “Вільгельм Телль”. Остання незавершена драма називалася “Дмитро” (тема з російської історії).

Характерні особливості драм Шиллера:

- історична основа;
- в центрі уваги яскраві особистості, бунтівники;
- аналізуються поворотні етапи в історії народу.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми та мети уроку (запис в зошитах)

1.Завдання. Із запропонованих висловів підберіть епіграф до теми уроку. Аргументуйте свій вибір.

1. «Коли ж вітчизни прийде визволитель?»

2. «Та ви ж – мужі! Беріть сокири в руки,

Відважним допоможе сам Господь».

3. «Беріть сокири в руки,

Відважним допоможе сам Господь!»

4. «Один народ ми, й воля в нас єдина».

5. «Хай будемо, як прадіди, ми вільні,

Хай краще смерть, аніж у рабстві жити».

III. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

1. Повідомлення групи учнів про історію створення драми “Вільгельм Телль”

Сюжет твору Шиллеру підказав Гете, який наприкінці 1797 року мандрував Швейцарією і побував біля Фірвальдштетського озера. Чарівна природа, неповторні пейзажі та почуті легенди про Телля надихнули поета на вірші. Про все це Гете розповів Шиллеру, який зацікавився цим сюжетом. Навесні 1802 року він приступив до роботи, а 17 березня 1804 року у Веймарському театрі відбулася прем'єра п'єси про Телля.

У драмі “Вільгельм Телль” письменник розгортає тему боротьби швейцарських кантонів за свою незалежність проти австрійців у середні віки. Шиллер об'єднує дві сюжетні основи: історичний переказ про клятву представників трьох швейцарських кантонів біля озера Рютлі у 1307 році, де провідну роль відігравав селянин із Урі Вернер Штауффахер, і легенду про вправного стрільця Вільгельма Телля, що виникла у XVст.

Працюючи над драмою, письменник використовував багато історичних джерел. Він вивчав історію Швейцарії, опрацьовуючи різноманітні книги про цю країну. Його кабінет нагадував історичний музей Швейцарії, в якому були карти, краєвиди, збірки легенд і переказів.

2. Робота з текстом (дія I і II)

- Де відбувається дія? Яким ви уявили пейзаж, змальований автором? Чого очікують рибалки?
- Від кого і чому тікає Баумгартен? Яку історію він розповідає рибалкам і про що їх просить?
- Чи знайшовся сміливець, що погодився у бурю переправити утікача на інший берег? Що можна сказати про цю людину?
- Як поведуть себе рейтари, що переслідують Баумгартена? Зачитайте їх слова.
- Яка думка звучить в останніх словах першої яви (“Коли ж вітчизни прийде

визволитель?”)

- Чи тільки селяни невдоволені австрійськими порядками? Про що розмовляють Штауффахер і Гертруда?
- Як ви думаєте, чому дружина закликає чоловіка повстати проти австрійців?
- Що будують майстри біля Альторфа? Чому над ними стоїть наглядач?
- Для чого на майдані встановлюють жердину з капелюхом? Як сприймають люди цю подію?
- Чому переховується Мельхталь? Що розповідає про причини втечі з рідного села?
- Як живеться швейцарським дворянам? Охарактеризуйте барона Атtingаузена і його племінника Руденца?
- Чому старий барон дорікає Руденцу? В чому бачить Атtingаузен мету життя?
- Чи поділяє небіж патріотичні погляди старого дядька?
- Де зібралися на раду селяни? Що вирішують представники різних кантонів?
- Чому вони невдоволені своїм життям? Чому вирішують повстати?

3. Робота в групах

Завдання. Попрацюйте в групах. Як живеться швейцарцям на своїй землі?

Приведіть приклади знущань австрійців. Визначте тему та основну думку I і II дій. Випишіть цитати, в яких лунає основна думка.

Складання підсумкової схеми-конспекту

Хто є головним героєм твору? Що кожен з представників народу говорить про життя швейцарців на рідній землі? Зачитайте цитати.

пастухи «Хай будемо, як прадіди, ми вільні,

дворяни Хай краще смерть, аніж у рабстві жити!»

IV. Підсумок уроку.

1.Проблемне завдання

Проаналізуйте сцену присяги на лісовій галявині.

- Хто розповідає історію швейцарського народу? Чому вона звучить саме в цей момент?

- Зачитайте слова присяги. Яка думка звучить в них?

- Який символічний зміст має сцена на Рютлі? (об'єднання швейцарців різних кантонів для боротьби за незалежність своєї батьківщини, як заклик до національного об'єднання)

- Яку цитату можна було б підписати під репродукцією картини Й.Г.Фюслі?

2. Попрацюйте в групах. Які ідеї доби Просвітництва звучать у I і II діях драми “Вільгельм Телль”?

(ідея соціальної рівності, ідея цінності людської особистості незалежно від соціального стану)

V. Домашнє завдання. Прочитати дію 3 і 4, виписати цитатний ланцюжок для характеристики Вільгельма Телля.